

интересно събитие, свързано с намирането на стар надпис върху отвесна скала в близост до върха. Описвайки интереса на четниците към този факт, той продължава с думите на самия Филип Тотю: "Беше м-ц Юлий, тъкмо на Илинден... Вечерта тръгнахме от върхът Юмру-чалъ и слязохме на една кошара. Там видехми от далеч, че има множко хора и като наближих предпазливо и дебнешком, послушах са и чух, че говорът им беше български. След по-дълго слушание чухми няколко познати нам имена и се уверихме, че това беше Панайот с четата си. Дадохми им знак и отидохми при тях; наистина, това беше четата на Панайот Хитов."¹³ На следващия ден - 21 юли, обединените вече чети решават да се снабдят с провизии от една кошара, но се натъкват на потеря, водена от златишкия каймакам и билюкбашията на София Манду, по прякор Мечо билюкбаши.

Двата извора: бележките на Кършовски, водени по време на движението на четата, и записките на биографа на Ф. Тотю, разказани му очевидно от самия него, се разминават по датировката и мястото на събитието - сблъсък на хайдутите с турците. Според писаря на Панайотхитовата чета това става на 22 юли, а според биографа на Ф. Тотю на 21 юли. Последният е категоричен, че краткото сражение се завързва над Златица, докато Кършовски е записал в дневника си, че то става, след като обединените чети преминават пътя, който пресича Стара планина от Златица за Етрополе.

От двата извора много по-подробен и колоритен в описанието на сблъсък с турците е разказът на Ф. Тотю. Като имаме пред вид, че той очевидно е направен след Освобождението, не изключваме известно украсяване и преувеличаване на ролята на заслужилия войвода. В общи линии обаче сведенията на Ф. Тотю се покриват с ръкописните бележки на Г. Манов - и двамата са единодушни, че срещата между двете страни, четници и турци, става в Златишкия балкан. Разказът е интересен и затова ще се опитаме да го преразкажем, без да навлизаме в подробности.

При опита си да се доберат до кошарата, хайдутите се натъкват на заспалия златишки каймакам Фейзи бей. Г. Манов отбелязва, че той спокойно си лежал "на един пирдопски килим", а според Ф. Тотю "под този човек имаше послано сено, на сеното - един дюшек, на който спеше човека, покрит с юрган и завит прязглава, а върху юргана имаше един губер "китеница", тъй щото не можеше да се види какъв човек е".

Ф. Тотю и В. Левски се приближили към заспалия, но след като не разбрали кой е, войводата се върнал при останалите. Разказал какво са видели и заедно с П. Хитов, Ив. Зерзелийски (Зерделийски) и дядо Курти отново приближили спящия. Хванали го за ръцете и краката, а П. Хитов за гърлото. Каймакаминът отчаяно се съпротивлявал, като при това била счупена двуцветната му пушка. Хайдутите го понесли към мястото, където се криели останалите четници. Докато се движели, Фейзи бей се освободил от хватката на П. Хитов и започнал да вика, при което се събудили останалите турци в хрсталаците и загърмели с пушките си. Четиримата хайдуту се опитали да убият каймакама и с ножовете си го "кълцали", като особено